

PM 2016:203 RIV (Dnr 108-1741/2015)

Uppdragsutbildning för förskollärare

Skrivelse av Lotta Edholm (L)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelse av Lotta Edholm (L) om uppdragsutbildning för förskollärare anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Lotta Edholm (L) har lämnat en skrivelse till kommunstyrelsen där hon belyser vikten av förskollärare och problematiken med bristen på samma yrkeskategori i förskoleverksamheten. I skrivelsen framhålls att bristen på förskollärare främst beror på låga löner som leder till att förskollärare byter yrke samt att det utbildas för få förskollärare. Samtidigt konstateras att antalet utbildningsplatser vid olika lärosäten främst är en fråga för staten i dialog med lärosätena. För att få fler förskollärare på arbetsmarknaden i Stockholm föreslår Liberalerna att staden utreder förutsättningar för att finansiera en förskollärarytbildning på ett eller flera lärosäten i regionen. I likhet med stadens vidareutbildning av barnskötare till förskollärare skulle det vara en uppdragsutbildning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret anser att Stockholm under många år haft en ambition att öka andelen förskollärare i förskoleverksamheten och har systematiskt arbetat med att underlätta för medarbetare att vidareutbilda sig samt med rekrytering, introduktion och karriärvägar.

Arbetsmarknadsnämnden anser att de uppdragsutbildningar till förskollärare och barnskötare som staden sedan flera år erbjudit till personal inom förskolan har varit framgångsrika och stödjer fortsatt satsning, men att det finns ett flertal utmaningar med att finansiera förskollärarytbildning på lärosäten i regionen.

Utbildningsnämnden anser att en stor del av svårigheten med att öka andelen förskollärare i stadens förskoleverksamhet beror på att det finns för få utbildningsplatser i regionen och är positiv till att öka samarbetet med lärosäten för att påverka att fler utbildningsplatser tillkommer.

Mina synpunkter

Förskolans pedagogiska uppdrag och förskollärarnas ansvar för att stärka pedagogiken i förskolan är tydligt i läroplanen. Andelen förskollärare per förskola är en viktig faktor i säkerställandet av en likvärdig förskola för alla barn i Stockholm och av att yrkesgruppens roll ska stärkas och utvecklas.

Det behövs flera insatser för att bryta utvecklingen med ökande brist på förskollärare. Antalet utbildningsplatser på lärosätena i Stockholm behöver bli högre för att få fler personer att utbilda sig till detta viktiga yrke. Regeringen har i sin budget för år 2017 ökat antalet platser på lärarutbildningarna i Stockholmsregionen med 750 platser till år 2021.

För att trygga en fortsatt personalförsörjning i Stockholm är det också viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare med lön under fortbildningstiden. Antalet deltagare i den pågående satsningen har ökat med cirka 50 procent per år de senaste åren, till att nu omfatta över 300 medarbetare. I budgeten för år 2017 satsar majoriteten ytterligare 3,4 miljoner kronor på detta verksamhetsområde.

En annan viktig faktor är att fortsätta att utvecklas till en än mer attraktiv arbetsgivare så att fler förskollärare väljer anställning inom staden. Detta handlar om löneutveckling, trygga anställningar, goda arbetsvillkor, kompetensutveckling, bättre introduktion vid nyanställning, förstärkt pedagogiskt ledarskap och fler karriärvägar.

Att undersöka andra möjliga alternativ för att bryta utvecklingen med brist på förskollärare är givetvis viktigt. Det är dock klokt att vara försiktig med att utan vidare starta uppdragsutbildningar för framtida förskollärare. Att med stockholmarnas kommunalskattemedel finansiera utbildningar på regionens lärosäten kommer att vara dyrt. Vilka individer ska ges möjlighet att studera på en parallell men likvärdig utbildning som de ordinarie förskollärarytbildningarna vid landets olika lärosäten? Hur ska urvalet ske? Hur ska deltagarna försörja sig? Studiemedel från CSN får inte ges för en uppdragsutbildning, vilket innebär att de studerande inte kommer att ha en försörjning under sin studietid.

Det finns sannolikt bättre sätt att använda stadens pengar för att effektivt bryta utvecklingen med brist på förskollärare. Utbildningen skulle till exempel kunna vara till endast för redan anställd personal. Detta är dock också dyrt. Vikarier behöver anställas samtidigt som hela eller delar av den studerande medarbetarens lön ska utbetalas under tjänstledigheten. Till dessa kostnader kommer stadens betalning till ett lärosäte för genomförandet av uppdragsutbildningen, en kostnad som alltså egentligen ska uppbäras av staten. Därför är det klokt att i första hand undersöka andra möjligheter som ger mer nytta för varje investerad krona.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Lotta Edholm (L) om uppdragsutbildning för förskollärare anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 24 november 2016

OLLE BURELL

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Skrivelse av Lotta Edholm (L) om uppdragsutbildning för förskollärare

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag till beslut avslås.
2. Stadsledningskontoret uppdras att utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytbildning genom uppdragsutbildning i samverkan med lärosätena i regionen.
3. Därutöver anføres följande.

Stockholms stad måste utreda alla möjligheter som står till buds för att få ut fler förskollärare på arbetsmarknaden. År 2015 hade Stockholms stad ett nettotapp på förskollärare, vilket är allvarligt eftersom förskollärare är en viktig faktor för att säkerställa en god kvalitet i förskolan. Att då, som den socialdemokratiskt ledda majoriteten gör, satsa allt på att utbilda barnskötare till förskollärare är inte seriöst.

Stockholms stad måste arbeta för att bli en mer attraktiv arbetsgivare för förskollärare och för att behålla fler. Lika viktigt är det dock att öka antalet utbildningsplatser på lärarutbildningen, inte minst för lärare i förskolan. Idag examineras lika många förskollärare i regionen per år som Stockholms stad behöver anställa för att vidmakthålla dagens nivå på andel förskollärare. I den beräkningen är inte friskolornas eller kranskommunernas behov av nyrekryteringar inräknade. Att den rödgröna regeringen väljer att prioritera ytterligare några platser på lärarutbildningen i Stockholm är bra men inte tillräckligt. Vi behöver ännu fler platser samtidigt som platserna på just förskollärarytbildningen har en relativt hög efterfrågan.

Vi kan konstatera att utbildningsnämnden delar vår syn på anledningen till förskollärarytbristen och ställer sig positiva till vårt förslag om uppdragsutbildning. Kommunstyrelsen bör därför utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytutbildning genom uppdragsutbildning i samverkan med lärosätena i regionen.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Jonas Naddebo (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Lotta Edholm (L) har lämnat en skrivelse till kommunstyrelsen där hon belyser vikten av förskollärare och problematiken med bristen på samma yrkeskategori i förskoleverksamheten. I skrivelsen framhålls att bristen på förskollärare främst beror på låga löner som leder till att förskollärare byter yrke samt att det utbildas för få förskollärare. Samtidigt konstateras att antalet utbildningsplatser vid olika lärosäten främst är en fråga för staten i dialog med lärosätena. För att få fler förskollärare på arbetsmarkanden i Stockholm föreslår Liberalerna att staden utreder förutsättningar för att finansiera en förskollärarytbildning på ett eller flera lärosäten i regionen. I likhet med stadens vidareutbildning av barnskötare till förskollärare skulle det vara en uppdragsutbildning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontoret tjänsteutlåtande daterat den 15 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har under många år haft en ambition att öka andelen förskollärare i förskoleverksamheten och har systematiskt arbetat med att underlätta för medarbetare att vidareutbilda sig samt med rekrytering, introduktion och karriärvägar. Vidareutbildning av pedagogisk personal sker både inom staden och nationellt och snabbspår finns för nyanlända med pedagogisk utbildning. Genom samarbete med lärosäten och Arbetsförmedlingen kan staden vara en aktiv part i att främja arbetet med dessa satsningar i Stockholm med omnejd. Stadens satsning på att erbjuda vikarieersättning till förskolor där barnskötare går en erfarenhetsbaserad förskollärarytbildning är uppskattad. Antalet deltagare i satsningen har ökat med cirka 50 procent per år de senaste åren, till att nu omfatta över 300 medarbetare.

Stadsledningskontoret kan konstatera att andelen förskollärare i staden minskat något de senaste åren. Detta beror på stor utbyggnad, pensions- och andra avgångar men framförallt på att för få förskollärare utbildas i regionen. Samtidigt har löneläget för förskollärare i Stockholm ökat de senaste åren vilket också kan påverka de ekonomiska möjligheterna att anställa förskollärare.

Enbart den kommunala förskoleverksamheten i Stockholm skulle behöva anställa cirka 600 förskollärare per år för att behålla dagens andel förskollärare eftersom utbyggnaden och avgångar till viss del är oundvikliga. Det antalet motsvarar samtliga som examineras vid regionens lärosäten. Antalet utbildningsplatser i regionen behöver därmed öka och att så sker är ett ansvar för staten.

Samtidigt finns ett stort söktryck på förskollärarytbildningarna med cirka nio behöriga sökande per plats och avhoppen är få i jämförelse med andra lärarytbildningar. Det innebär att även en utökning av utbildningsplatserna skulle fyllas av behöriga sökande.

Utmaningen för staden är att anställa fler förskollärare men också att behålla fler – staden tappar ca 200 förskollärare per år som avslutar sin anställning i staden.

Sammanfattningsvis instämmer stadsledningskontoret i att en del av svårigheten med att öka andelen förskollärare i stadens förskoleverksamhet beror på att det finns för få utbildningsplatser i regionen. Ytterligare en utmaning är att behålla de förskollärare som av olika anledningar väljer att lämna Stockholm stad varje år.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen ”skrivelse om uppdragsutbildning för förskollärare” anses besvarad med vad som sägs i detta tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 augusti 2016 att hänvisa till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (alla M) och Gulan Avcı (L), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tar i detta svar inte upp de olika orsakerna till den brist på utbildade förskollärare som idag råder inom Stockholms stads kommunala förskolor utan fokuserar svaret på behovet av utbildning för målgruppen.

Behov av utbildningssatsningar

Utifrån rådande situation ser förvaltningen positivt på de satsningar som görs inom staden genom pågående uppdragsutbildning för barnskötare till förskollärare och genom SIFA med dess specialinriktade snabbspår för pedagoger. Dessutom är det mycket positivt med det nationella snabbspår och de insatser för nyanlända med pedagogisk examen som nu har börjat genomföras. I arbetet med att främja utveckling av de nationella satsningarna ser förvaltningen staden som en naturlig samarbetspart. Dessa satsningar torde bidra till att förskolorna får större möjlighet att på sikt rekrytera utbildad behörig pedagogisk personal. Men troligen är detta inte tillräckliga insatser för att få behörig personal på alla förskolor i kommunal regi.

Förvaltningen är av uppfattningen att de uppdragsutbildningar till förskollärare och barnskötare som staden genom utbildningsförvaltningen sedan flera år erbjudits till personal inom förskolan har varit framgångsrika och stödjer fortsatt satsning.

Uppdragsutbildningens särart

Förvaltningen berör här kortfattat de utmaningar som en uppdragsutbildning för med sig.

Enligt styrdokumentet kan urvalskretsen/målgruppen vidgas till att även omfatta icke anställd personal då bristen av förskollärare torde kunna falla in under att utbildningen behövs på grund av arbetsmarknadsskäl. Hinder uppstår då i form av vilka individer ska ges möjlighet att studera på en parallell men likvärdig utbildning som de ordinarie förskollärarytbildningarna vid landets olika lärosäten. Hur ska urvalet ske och hur ska deltagarna försörja sig själva? Hänsyn måste även tas till hur utbildningen i slutänden gynnar stadens förskolor utifrån var vederbörande väljer att arbeta.

En viktig noterbar aspekt som ska beaktas är att studiemedel för en uppdragsutbildning inte får ges via CSN vilket innebär att presumtiva elever inte har en försörjning under sin studietid.

En annan viktig aspekt är även att deltagarna ska ha den särskilda behörighet som krävs för att kunna antas till högskolestudier.

Om utbildningen däremot enbart ges till redan anställd personal, personalutbildning, inom förskolan så uppstår ett antal utmaningar. Dels ska behörighetskraven uppfyllas, dels ska deltagarna ges de rätta förutsättningarna till att kunna möjliggöra och genomföra aktuell utbildning. Vikarier ska anställas inom förskolorna samtidigt som hela eller del av lön ska utbetalas under tjänstledigheten. Antas kan att många av stadens barnskötare som idag har tillsvidare tjänster inom förskolan har mycket erfarenhet och tillägnad kunskap som kan

valideras och därmed korta utbildningstiden. Till dessa kostnader tillkommer utbildningskostnaderna till ett lärosäte för genomförandet av uppdragsutbildningen, en kostnad som normalt uppbärs av staten.

Förvaltningen har inga invändningar till att närmare utreda förutsättningarna för att genomföra och finansiera en uppdragsutbildning för förskollärare. Dock med ett förbehåll att endast redan anställd personal ska erbjudas denna möjlighet.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) och Lotta Edholm m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersättningsuttrande gjordes av John Kåberg (C), som hänvisade till den gemensamma reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsnämndens tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm har under många år haft en ambition att öka andelen förskollärare i förskoleverksamheten och har systematiskt arbetat med att underlätta för medarbetare att vidareutbilda sig samt med rekrytering, introduktion och karriärvägar.

Stadens satsning på att erbjuda vikarieersättning till förskolor där barnskötare går den erfarenhetsbaserade förskollärarytbildningen är uppskattad. Antalet deltagare i satsningen har ökat med cirka 50 procent per år de senaste åren, till att nu omfatta över 300 medarbetare.

Förvaltningen kan konstatera att andelen förskollärare i staden minskat något de senaste åren. Detta beror på stor utbyggnad, pensions- och andra avgångar men framförallt på att för få förskollärare utbildas i regionen. Däremot har löneläget för förskollärare i Stockholm ökat de senaste åren.

Enbart den kommunala förskoleverksamheten i Stockholm skulle behöva anställa cirka 600 förskollärare per år för att behålla dagens andel förskollärare eftersom utbyggnaden och att avgångar till viss del är oundvikliga. Det antalet motsvarar samtliga som examineras vid regionens lärosäten. Antalet utbildningsplatser i regionen behöver därmed öka och att så sker är ett ansvar för staten.

Samtidigt finns ett stort söktryck på förskollärarytbildningarna med cirka nio behöriga sökande per plats och avhoppen är få i jämförelse med andra lärarutbildningar. Det innebär att även en utökning av utbildningsplatserna skulle fyllas av behöriga sökande.

Utmaningen för staden är att anställa fler förskollärare men också att behålla fler – staden tappar ca 200 förskollärare per år som avslutar sin anställning i staden.

Sammanfattningsvis instämmer utbildningsförvaltningen i att en stor del av svårigheten med att öka andelen förskollärare i stadens förskoleverksamhet beror på att det finns för få utbildningsplatser i regionen. Ytterligare en utmaning är att behålla de förskollärare som av olika anledningar väljer att lämna Stockholm stad varje år. Förvaltningen ställer sig därför positiv till att kommunstyrelsen, utöver vad som tidigare angetts i budgeten, ges ett vidgat uppdrag att öka andelen förskollärare genom att:

- öka samarbetet med lärosäten och påverka att fler utbildningsplatser tillkommer.
- staden fortsätter att utvecklas till en än mer attraktiv arbetsgivare så att fler

förskollärare väljer anställning inom staden. Detta kan ske exempelvis genom kompetensutveckling, bättre introduktion vid nyanställning, förstärkt pedagogiskt ledarskap och fler karriärsvägar.

- utreda förutsättningar och konsekvenser om staden finansierar uppdragsutbildning med lärosäten. Utredningen bör även utvärdera pågående satsningar bland annat vidareutbildning av barnskötare till förskollärare.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (alla M) och Gulan Avci (L) enligt följande.

Att	delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut
Att	arbetsmarknadsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytbildning genom uppdragsytbildning med lärosätena i regionen
Att	därutöver anförä:

Stockholms stad måste utreda alla möjligheter som står staden till buds för att få ut fler förskollärare på arbetsmarknaden. Förvaltningen delar vår syn på anledningen till förskollärarytbristen, ställer sig positiva till vårt förslag om uppdragsytbildning, och har inga invändningar mot att närmare utreda förutsättningarna för att genomföra och finansiera en uppdragsytbildning för förskollärare. Arbetsmarknadsnämnden bör därför uppmana kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytbildning genom uppdragsytbildning med lärosätena i regionen.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (alla M) och Lotta Edholm m.fl. (alla L) enligt följande.

Att	delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.
Att	utbildningsnämnden uppmanar kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytbildning genom uppdragsytbildning med lärosätena i regionen.

Stockholms stad måste utreda alla möjligheter som står staden till buds för att få ut fler förskollärare på arbetsmarknaden. Förvaltningen delar vår syn på anledningen till förskollärarytbristen och ställer sig positiva till vårt förslag om uppdragsytbildning. Utbildningsnämnden bör därför uppmana kommunstyrelsen att utreda förutsättningarna för att staden finansierar en förskollärarytbildning genom uppdragsytbildning med lärosätena i regionen.